

PROLOOG

Mu vaarema Amalia oli arukas memm, tema tarkusest rääkis kogu Gotland. Ta jõi kohvi alustassilt, mida hoidis kolme sõrmega tasakaalus. Suhkrutükk suus, luristas ta kuuma jooki, kuulates tähelepanelikult inimest, kes oli tulnud nõu ja abi saama. Amalial oli üks haruldane võime. Mitte võime ennustada, kuigi paljud arvasid just seda, aga ta nägi inimese liikumapanevat jõudu ja tema võimalusi, aimates seeläbi, mis inimest ees ootab.

Iga tegu, nii hea kui halb, tuleb sulle tagasi. Nagu merelained veerevad nad kaldale ja pöörduvad siis tagasi. Heateod lähevad korraks reisile ja koputavad varsti su uksele. Sa ei tea, kui pikalt su teod on reisinud, enne kui te jälle kokku saate. Sa ei tea, mis kujul need ilmuvad. Aga nad leiavad su juurde tee. Nii head kui pahad teod.

Meie vaaremaga käisime ikka mere ääres. Mul on meeles, kuidas ta tuulega oma pikad kriitvalged juuksed näo eest ära tõmbas, pani käe lõbusate siniste silmade ette päikesevarjuks ja vaatas üle vee. *Kõik tuleb tagasi*, ütles ta. *Kõik tuleb uuesti, ära seda kunagi unusta.*

Lapsena elasin oma õdede Vera ja Ulrikaga koolivaheaegadel vaarema pool Grogarni mäe jalamil. Kui Amalia, kass kaisus, lõunauinakut tegi, norsates nagu saekaater, panime meie oma asju ajama. Kõverate puutüvedega võlumetsas, kus me mängisime, kadus ajamõiste täielikult. Kellad jäid seisma, või hakkasid käima tagurpidi, ja kompassinõel keerles otsustusvõimetult klaasplaadil, mingitki suunda näitamata. Troll Bysen võis su nägemise nii ära moonutada, et sa enam ei leidnudki koduteed. Ja ettevaatlik tuli olla ilma peata kummituse Admiraliga, kes tolknes Katthamra mõisas. Räägiti, et ta on oma hinge müünud Kratile, kes oli tegelikult Kurat.

Mäletan, et vaarema Amalia kutsus meid kõiki kamina ette videvikku pidama. Kūpsetasime õunu, veeretasime neid siis lahtises

suhkrus ja püüdsime juua kohvi alustassilt nagu tema. Vaarema rääkis lugusid ja meie kuulasime. Lugu, mis minule kõige sügavama mulje jättis, oli see, mis rääkis kolmest saatusejumalannast, kes ketrasid elulõnga ja sidusid inimsaatusi kokku. Lugu pärines Põhjala mütoloogiast. Juba siis teadsime meie õdedega, et jutt käib meist, et meie ülesanne ongi kõita inimsaatused kokku sõprusesse ja armastusse. Amalia sõnu kandsime me endas nagu aaret: *Vabel peab kõige tahumatumaid inimesi veidi libvima, et nemadki sobiksid suurde elupuslesse. Või korralt kutsuma neid, kes sibilikult riivavad armastuse olemust. Sellised inimesed peavad kogema, et armastus võib sügavuti haiget teha.*

On möödunud aastaid. Amaliet pole enam elavate seas. Katthamra mõisas, kus admiral Hägg tegi igal öösel kell neli ringkäiku, kuigi ta liivakell oli juba ammu tühjaks jooksnud, enam ei kummita. Östergarni kool, mis nägi välja nagu muinasjutuloss, mille kooliõueks olid kaljusse uuristatud koopad, on tegevuse lõpetanud. Ja mets, kus lapsena mängisime, on nüüd vaid tuultest sasitud männisalgu mere ääres.

Materiaalne pole ajale vastu pidanud. Küll aga vaarema Amalia tarkusesõnad ja lood. Esialgul oli see mäng, kuid vanemaks saades mõistsime, et peame Amalia tarkusepärandit edasi kandma. Sellepärast asutasime täiskasvanutena saarele igaüks oma juuksurialongi, varjamaks oma päristegevust: juhtida inimsaatusi. Vera on juuksur Hemses, Ulrika Slites ja mina, Angelika, ostsin Salong d'Amouri Visby Södertorgil. Korrapäraselt koguneme nõu pidama, et arutada inimsaatusi ja tuleviku üle. Teeme seda armastuse nimel.

Pilvemeister Folke

Täna pärastlõunal olen ma Folke lapsehoidja. Igav temaga küll ei hakka. Poiss on kõige nutikam ja leidlikum seitsmeaastane, keda tean. Ükskord, kui ma teda hoidsin, toppis ta naabri auto kojameeste külge praevorste, kuna neid tuli ju grillida. Siis puges ta läbi heitveetrumli, millest väljus nagu täielik kakajunn. Aga me armastame teda kõigest hoolimata, ausalt.

Täna on ta läinud elutoa diivani taha peitu ja mängib mere-röövliit, endal mõõkadena kaks pulgakest käes, pähe on ta sidunud sobiva punaseruudulise kõõgirätiku. Mina panin ära kõik portselaneseemed, mida võiks vaenlasteks pidada, ja kinnitasin kardinad nii, et ta neid oma keha üle piraadilaeva reelingu lennutamiseks ei kasutaks.

Ta ema Regina tegi mulle lõuna ajal paanikakõne, küsides, kas Folke võiks paar tundi minu pool olla. Ta oli lõunaks täitsa läbi, sest oli oma pojaga koolis kaasas olnud. Kui Folke abiõpetaja Arvid on haige, siis ei saa ema poissi kooli jätta. Klassijuhataja ei saa hakkama korraga Folke ja terve klassiga, temagi on tavaline surelik, ja Folke on ilmatu tugev pärast seda, kui teda titena Red Bullis vannitati. Nii räägib Folke ise.

Nüüd pärastlõunal, kui Regina peab minema günekoloogi juurde, ei saa ta ju Folket sinna kaasa võtta. Nii jääbki poiss minu juurde.

Mu kodu sisustuse jaoks oleks kõige parem, kui poiss mängiks väljas. Räägin Piraat-Folkele, et hakkame kulda kaevandama. Nimelt tuleb mu aiast kartulisaak koristada ja nii ulatangi poisile labida, et ta hakkaks kaevama. Ta astub mõlema jalaga labidatera äärele ja hüppab sellel, mina hoian varrest kinni, et ta ümber ei kukuks. Me mängime, et kartulid on kullakamakad. Viskame need potsatusega ämbrisse ja saame aina rikkamaks ja rikkamaks. Järsku laseb Folke kuuldavale rõõmuilge. Ühel mugulal on keha ja pea ja see

näeb välja nagu Barbapapa tegelane. Arvan mina. Folke arvates on see aga nagu sipelgas ja ma saan aru, mida ta silmas peab, kui ta toob tikud ja paneb kuus tikku kartulile jalgadeks ja kaks tikku tundlateks. Nüüd näeb kartul tööpoolest välja nagu ehtne kartul-sipelgas. Ma aitan sellele viltpliatsiga silmad pähe joonistada.

Folke pani talle nimeks Sipvid. Ta abiõpetaja on ju Arvid ja Folke arust on Sipvid ja Arvid päris ühtemoodi. Lugesime lehest, et Roma külas hakatakse tähistama lõikuspüha ja toimub vahva kujuga juurviljade võistlus. Folke tahab, et Sipvid võistleks, ja muidugi, et ta võidaks.

Kingakarbist valmistasime Sipvidile elamu, mille uks avaneb garaaživärvana ja millel on ka tilluke tikutoosist postkast. Ma kirjutan imetillukese kirja ja panen selle postkasti, Folke võtab selle välja ja loeb Sipvidile silphaaval ette. *Sipvid on kõva vend ja parim. Tere tulemast peole.*

„Mis peole?“ ütleb Folke ja kogu ta väike tedretähniline nägu kiirgab vaimustust.

„Sünnipäevapeole. Täna sündis Sipvid ja seda tuleb ju tähistada, eks ole?“

Ma laotan maha piknikuvaiba ja toon toidukorvi, mille olen juba ette valmistanud. Istume pärastlõunapäikese paistel õunapuu alla murule, joome mustsõstramahla ja nosime saiakesi. Ma tean küll, et tänapäeval lastele magusat ei anta, nende veresuhkur võib tõusta ja nad võivad hulluks minna – ma tean küll! Aga niisuguste meeldivate traditsioonide väljajuurimine võtab kaua aega. Minu põlvkond avaldab vastupanu. Oma lapsepõlvest mäletan, et see oli päeva õdu-saim hetk, kui meile Amalia pool midagi head pakuti.

Folke tõuseb ja hüppab ühel jalal paar tiiru ümber vaiba. Istub siis uuesti maha, võtab mugava asendi, paneb pea mulle sülle ja vaatab taevasse, kus meie kohal liuglevad ümarad pilved.

„Kui ma suureks kasvan, leiutan pilveõhupalli ja lendan sellega pilvede vahel ja teen neist kujukesi, nagu savist. Voolin neid ja teen teistsuguseks. Saad aru? Panen oma firma nimeks Pilvemeister Folke. Ja ma saan väga rikkaks ja kogu raha saab ema endale. Või mitte päris kogu raha.“

Nagu nõiaväl jääb Folke magama, pea mu süles ja Sipvid käes. Silitan ta punakat sasipead, istun hiirvaikselt ja vaatan poisi rindkere

rahulike hingetõmmetega tõusmas ja vajumas ning tunnen erilist rahu. Aga ka kurbust. Mingi kurbus on kogu aeg kohal, tuikav kurbus laste pärast, kes mul saamata jäid.

Rääkisime Joakimiga, et meie kõögidiivan saab olema lapsi täis, kuid nii ei läinud. Ta suri ja jättis mind üksipäini mu elu suurima sooviga emaks saada. Sellest on nüüd möödas rohkem kui seitse aastat ja alles nüüd hakkab uuesti elus jalgealust leidma. Aga oma lapsi ei saa ma enam kunagi. Elu ei oodanud. Joakimi otsustamatus oli takistuseks ja siis äkki olin ma liiga vana.

Tõmban ettevaatlikult Folke käest kartulsipelga ära ja tõstan poisi vaiba peale. Mu jalg on surnud ja hõõrun seda Sipvidi uurides ja mõtlen, et tema vananeb täiesti loomulikult ja tõmbub oma koore sees krimpsu, kui ta üldse elabki jõuludeni. Sätin end õunapuu vastas mugavalt istuma ja vaatan, kuidas puu vari kasvab suureks ja tohutu pikaks harali sõrmedega koletiseks. Sulen pärastlõunapäikeses silmad ja mõtlen, et praegu ei taha ma olla kusagil mujal, kui piknikuvaibal koos Pilvemeister Folkega.

Ämm õhtusöögil

Regina viis Folke koju, aga kartulisipelgas Sipvid lamab ikka kingakarbis, sest see on ju tema kodu. Ärtu Äss, mu karvane must-valge Norra metskass nühib end vastu mu jalga. Otsin endale täna õhtuks midagi selga, sest kohtun esimest korda oma tulevase ämmaga. Pungil riidekapist ei ole järsku mitte midagi selga panna. Muudkui proovin ja proovin, aga kõik tundub vale. Sellepärast jätan selga sama punase-valgetäpilise kleidi, mille täna hommikul selga panin.

Magamistoa aknast näen ilusate punaste viljadega õunapuud, rikkalikult täis punaste õitega roniroose kuuriseinal, näen lillasid ja kollaseid ploome, põldmarju ja viinamarju kasvahoones. Selle taga paistab kolletavate lehtedega kask, oksad rippumas üle aia. Tänavu tuli sügis varakult. On tunne, nagu elul endalgi oleks kiire.

Keerutan sõrmes kihlasõrmust ja vaatan, kuidas selle väikesed kivid sätendavad. Läänud kevadel püüdsin ma pidulikus meeleolus kinni pruudikimbu, mistõttu pulmalootus on suur. Ausalt öeldes oleksin pea ees armuseiklusse paiskunud, kui Magnus ainult nii palju minust noorem poleks.

Kui oled nelikümmend kaheksa ja saad esimest korda kokku oma peigmehe emaga, on sees kerge närv. Ma mõtlesin kasutada sõna poiss-sõber, aga see tundub vanusega aina totramana. Magnus on kolmekümne neljane, mitte mingi poisike, ja varsti kohtungi ma ta emaga. Magnus on sellega viivitanud. Ta on mind hoiatanud ja öelnud, et Judith oleks kindla peale saanud diagnoosi, kui ainult teadusel oleks õnnestunud kindlaks teha haigus, mille tõttu tema lapsepõlv kujunes põrguks.

Reviiri märkimiseks on mu armastatu kolinud vähehaaval oma asjad minu majja. Me viskame selle üle nalja. Seni on Magnus valutanud pool kaheinimesevoodist, ühe riuli vannitoas, mu lemmikutugitooli ja telekapuldi. Mu aias on ta hõivanud kuuri, kus hoiab

õlut, mis on suurtes kogustes piiri tagant ostetud. Me polegi veel päriselt otsustanud, kas kolida kokku. Pigem on see nii, et Magnus uurib tasapisi maad. Hambahari oli ok – linnuke kirjas. Karp Texas Hold’emi märkidega jäi pärast üht tema sõpradega peetud hilisõhtust pokkerimängu minu juurde – linnuke. Mõned esemed on vargsi hiilinud mu riidekappidesse ja kuuri alla mahutati kaks kuupmeetrit õlut – linnuke.

Õllekastide taga on mõned kolimiskastid, mis ei mahtunud Magnuse noorema venna Ricky poole, kui Magnus oma eksi poolt tema juurde kolis. Selgus, et ülemises olid fotoalbumid. Ma tõin need majja, et nad ei saaks kõrvalhoones niiskusekahjustusi, ja palusin, et Magnus näitaks mulle oma lapsepõlvepilte. Ta oli armas ja heledate lokiidega ning tegeles pidevalt lego, mängurauttee või jalgpalliga. Kui jõudsi fotodega gümnaasiumiaega, oli mitu pilti albumist välja rebitud. Ma küsisin selle kohta ja ta ütles, et ta nägi neil tobe välja. Kui küsisin ta teismee esimese armastuse kohta, lõi ta albumi kinni ega tahtnud enam sellest rääkida. Minu arust varjab ta minu eest midagi. Ma tahaksin, et ta usaldaks mind ja ütleks, mis see on.

Täna tuleb ta ema siis siia õhtusöögile. Ma ei kujuta ette, mis sellest saab. Kas ma talle meeldin? Kas tema mulle meeldib? Ta on krimkakuninganna ja ööklubikuninganna ja iluduskuninganna ja võtab sageli ajakirjanduses sõna ilu ja elustiili kohta. Kuidas tuleb kontuurpliiatsiga võimendada ülahuule kaart, kuidas tuleb trenniga tugevdada vaagnapõhja ja kuidas suurendada enesekindlust brasiilia depilatsiooni abil. Niisugune on pilt meedias. Mina loodan, et näen midagi muud.

Millised on ootused minule kui miniale? Kas ma pean muutama ja oma välimust parandama, et üldse kõlvata oma tulevasele ämmale? Elu on mind natuke räsitud ja nüüd tahan kiirustada aeglaselt.

Mu kodu on mu kindlus. Olen lõplikult otsustanud, et ei lase oma majja kedagi, keda ma ise ei jõua välja tõsta. Aga oma otsust võib ju muuta. Magnus on 1.90 pikk ja kaalub üle 100 kilo. Pole just selline, kelle võiks üle öla heita. Kuid tal on imelised pruunid silmad ja ta huumor paneb mind sageli naerust lämbuma. Tegelikult armastan teda, aga arvan siiski, et kõik käis ehk veidi liiga kiiresti.

Magnuse elukaaslane viskas ta välja pärast pikaajalist ja püsivat sobimatust, nagu ta seda kirjeldas. Ema aga viskas välja ta noorema venna Ricky tolle parasiteeriva elustiili ja puhtusepidamatuse tõttu, kuigi ta oli juba kakskümmend viis täis. Pärast seda vihaoogu otsis Judith Rickyle ühetoalise elamise, kus vennad nüüdki ajutiselt elavad, pideva ärrituse ja tüdimuse õhkkonnas.

Umbes aasta eest hakkas Ricky tööle minu salongis. Annan oma parima, et pühendada teda täiskasvanuelu müsteeriumidesse: kuidas koristada, pesu pesta ja süüa teha. Kuid Magnus kurdab ikkagi nende kooselu ebameeldivuste üle. Tema sõidab taksot ja mõnikord töötab öösel, ja Ricky kakaduu ei lase tal magada.

Aga minu arust ei ole see piisav põhjus selleks, et Magnus minu poole koliks. Koos elama asumine on tähtis samm elus. Otsus peab sündima küpse kaalumise järel ja peab olema kindel tunne, et sa kuulud teisega kokku ja tahate elu teineteisega jagada. Kokku ei kolita kakaduu pärast, kes oma nokka kinni ei saa hoitud.

Vaadates ealist erinevust Magnuse ja minu vahel, võib seda pidada kas probleemiks või vooruseks. Magnuse ema on minust ainult viis aastat vanem. Heal juhul võiks ta sobida mulle sõbrannaks. Väljanägemiselt võiks ta olla mu noorem õde – vähemalt siis, kui võtta kaaneümbriste fotosid tõsiselt. Eks siis näe, kuidas ta tegelikkuses välja näeb.

Ma tahan, et tänane õhtusöök õnnestuks. Koostasid menüü. Alustuseks kerge krevetisai avokaado ja oma aia kirsstomatitega ning värskete ürtidega maitsestatud isetehtud majoneesiga. Põhiroaks on spargli- ja singigratään. Veidi hiljem tuleb kohv küpsiste ja kirsilikööriga. Küpsiste retsept pärineb vaarema ajast. See on liivataina-põhjal, rummis leotatud, igäühe ümber heleroheline kergelt küpsetatud mandlimassist pärg, nii et see näeb välja nagu linnupesa. Tihedas konkurentsisis mu kõigi aegade lemmikküpsetis. Aga varsti ongi aeg villida selle aasta kirsiliköör pudelitesse ja hakata küpsetisi valmistama.

Magnuse ema nimi on Judith Just ja ta on „Hemse oma krimkakinganna“, nagu ütleb Ricky veidi kitsilt, kui on vastavas meeleolus. Hemses elab 1715 elanikku, nii et paistab, et Judith ongi kohalik talent. Kuid lugejaskond on tal palju suurem, päris kindlasti kohe, kuna Judith Just asub tihtipeale edetabelite tipus. Tegelikult

on ta nimi Jakobsson, nagu ta poegadelgi, kuid kirjastus soovis, et ta perekonnanimi jääks välismaal kergesti meelde, nii sai nimest Just, nagu inglise keeles *justice*.

Kui olen toiduga kõik ettevalmistused ära teinud ja laua kööki katnud, et asi liiga uhkeldav ei tunduks, toon aiast kolm suurt punast roosi ja sätin need lehtede ja roheliste taimedega kristallkaussi. Siis helistan oma õele Verale ja pärin temalt rohkem Judithi kohta. Magnuse ema käib Vera salongis juuksuris, sest ta elab Hemses.

„Palju õnne!“ naerab õde suure häälega.

„Mida sa sellega öelda tahad?“

„Ta on mõrvar – vähemalt mentaalselt. Kust ma su säilmeid otsin, kui lõunasöök on läbi? Kas need on sügavkülmas, prügi-konteineris või puuriidas? Ütle talle, et ta saadaks SMS-iga vihje, ma tulen homme ja hakkam otsima.“

„Tema annab siis ju oma kurjadest mõtetest teada, aga sina enda omi varjad. Räägi nüüd, mida sa veel tema kohta tead.“

„Judith Just püüab jätta muljet, et ta on saatuslik naine, kes sööb hommikusöögiks mehi. See on inimeste eksitamiseks. Päriselt teeb ta kõvasti tööd ja on üsna üksi. Magnusel ja Rickyl ei ole sama isa, seda sa ju tead. Judith on viimased viis aastat elanud üksi. Ta oli varem kihlatud oma agendiga, aga too tegi ta rahast lagedaks ja pages välismaale. Judith sai sellest kõva trauma. Ei usalda enam kedagi. Temas on midagi impulsiivset ja närvilist. Ainult salongis istub ta mõne aja vaikselt, kui ta juukseid värvin või lõikan. Me leppisime kokku, et minu juures on mobiil keelatud, aga mina teen talle vastutasuks peamassaaži.“

„Mõistlik. Kas tal poiste isadega veel kontakti on?“

„Jah, aga ega see pole kuigi lihtne. Kui peaksin nende suhetest lõpuni rääkima, siis närtsib salat enne ära, kui seda talle pakkuda jõuad. Sa plaanid ju pakkuda talle tervislikku toitu? Judith on krevettide suhtes allergiline ja ortorektik.“

„Mida?“

„Ortoreksia tähendab, et inimene jälgib haiglaselt oma söömist ja teeb lausa sunni viisilist trenni. Seega on ta ülitundlik toidu vastu, mis sisaldab suhkrut ja valget jahu ja valget riisi, ja kõige vastu, mis pole GI-meetodile vastav ja mis ei ole ökoloogiliselt kasvatatud Rootsi saarestike asustamata saartel või kõrvalistes

loodusreservaatides. Ka või ja koore võid ära unustada. Sobib külm-pressitud oliivõli. Ortorektikud on õnnetud ja vaevatud, kui neid sunnitakse süüa midagi, mida nad peavad kahjulikuks. Olen lugenud, et 30 protsenti kõigist tervishoiutöötajatest on ortorektikud. Mida sa kavatsesid talle pakkuda?“

„Nalja teed?“ Mul hakkab pea ringi käima, kui oma toidukaardi peale mõtlen. „Sa lugesidki peaaegu kogu mu menüü ette.“

„Ega ometi spargligratääni? Sa ei kavatse talle pakkuda oma imehead kaloripommi?“

„Täpselt seda ma kavatsengi. Seal on vahukoort ja majoneesi ja munakollast ja ... Lahjad toidud üle minu läve ei jõua, tead ju küll.“

Vera laseb kuuldavale ühe oma kuulsatest naerudest. „See on maru hea, aga sellest tuleb häving!“

„Mis ma nüüd siis teen? Magnus läks Hemsesse talle järele, nad jõuavadki iga hetk kohale.“

„Aga lase süügil ära kõrbed! Ära võta seda enne ahjust välja, kui see on süsimustaks põlenud. Siis palud vabandust. Siis mine poodi ja osta kodujuustu, bulgurit ja ökomärgisega muru. Kui leiad goji-marju, siis saad kohe kõik andeks.“

„Lasta meelega gratään põhja kõrbed? Hull oled või!“ Ja järsku ma taipan. „Sellepärast räägibki Ricky, et kodujuust on kuradi leiutus. Teda kasvatati ortorektilises keskkonnas, siis tõusis tagajalgadele ja teeb kõike vastupidi.“

„Aga ehk on Judithit võimalik mõistlikuks muuta? Alguses näitad talle väikest transrasvaga küpsise pilti ja siis loed ette mõned e-numbrid, nagu loitsud: E-502, E-523, E-567, kuni ta hakkab karjuma ja ...“

„Jäta nüüd järele, Vera. Ma pean selle õhtusöögi päästma, mõtted huugavad peas.“

„Ära näe vaeva. Mine aeda ja pane aedviljasupp hakkama. Ökoloogiliselt oma kätega kasvatatud ja kassi väetatud. Keeda kirvesuppi, nagu sa ikka teed. Ube, porgandeid ja sibulat sul ometi on.“

„... herneid ja natuke tüümiani ehk ka. Ja kanapuljongit vabakäigutootjalt. Puljongit ma ju keeta ei jõua selle lühikese ajaga. Sa oled genius, Vera. Aitäh. Aga mida ta joob?“

„Veini. See väga ortorektiliselt ei kõla. Aga vein kuulub ju taime-riiki ja on järelikult vegetaarne. Nii arvab tema.“